

Otázka: Základní pojmy teorie práva

Předmět: Právo, Společenské vědy

Přidal(a): bezejmenna

Právo = souhrn obecně závazných norem, pravidel chování, které stanovuje stát v určité formě a při jejich porušení je sankcionuje

- spolu s morálkou řídí chod společnosti
- závazný společenský normativní systém státem vynutitelných pravidel lidského chování
=) příkazy, zákazy, dovození
- tímto souborem pravidel chování se odedávna řídí a organizuje společenské soužití

1.1. Právní památky

1800 př. n. l. Chammurapiho zákoník v Mezopotámii

5 stol. př. n. l. Zákon 12 desek

1.2. Funkce práva

- jedná se o donucovací prostředek, ale zároveň klade meze donucení =) to znamená, že na jedné straně omezuje chování subjektů práva, ale na druhé straně vymezuje a garantuje určitou míru svobody

1.3. Účel práva:

- Spravedlnost
- Právní řád
- Rovnost
- Souhrn práva
- Systém
- Pořádek ve státě

1.4. Právo objektivní

= souhrn platných právních norem, které musí každý respektovat

= stanovená práva a povinnosti účastníků platných právních vztahů

1.5. Právo subjektivní

= soubor oprávnění a povinností konkrétního subjektu práva v konkrétním

právním vztahu

1.6. Právo soukromé a veřejné

- rozdíl mezi těmito právy navzájem je v postavení konkrétních subjektů

v právních vztazích

1.6.1. Právo soukromé

= představuje soubor právních norem týkajících se jednotlivců

- je založeno na principu rovnosti účastníků => to znamená, že subjekty si jsou

v právních vztazích rovni, mají rovné postavení

- **příklad:** pracovní právo => **zaměstnanec X zaměstnavatel**

1.6.2. Právo veřejné

= toto právo je založeno na principu subordinace => to znamená, že jeden subjekt právního vztahu je podřízen tomu druhému => jinak také označujeme jako systém **nadřazenosti a podřazenosti**

- jeden ze subjektů vystupuje jako silnější
- příklad (právní vztahy ve finančním právu, trestním právu)

Nadřazený subjekt – stát, státní orgán, nebo jiná úřední osoba, která je vybavena mocenskými pravomocemi vůči jiným osobám

další rozdělení práva:

1.7. Právo hmotné

= stanovuje, jaká subjektivní práva a povinnosti mají jejich adresát, kterými rozumíme tedy fyzické osoby, právnické osoby, stát, státní orgány

Právo procesní

= upravuje normy, jakými mohou být subjektivní práva uložena, jak může být vynuceno splnění určité povinnosti

Subjekty práva

1.8. Osoby fyzické

- osobou fyzickou rozumíme člověka jako jedince

1.9. Osoba právnická

- je člověk zákonným způsobem sdružený s jinými (=) jde o činnost více fyzických

osob na určitém stupni společenské činnosti sdružených za účelem nějakého společného cíle

zákon uznává za právnickou osobu:

- která má pevnou vnitřní organizaci s úpravou vlastního vnitřního rozhodovacího procesu
- má zvláštní majetkovou odpovědnost, která je zajištěna vlastním majetkem
- má svůj název a sídlo

právnické osoby dále rozdělujeme:

- **sdružení fyzických nebo právnických osob**
- firmy, obchodní společnosti, občanská sdružení, družstva, politické strany, církve
- **účelová sdružení majetku**
- státní fondy, nadace
- **jednotky územní samosprávy**
- obce, kraje
- **jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon**
- státní podniky, banky, pojišťovny

Pojem právní vědomí

je to vědomí toho, že ve společnosti existuje právo, aniž by to vyžadovalo faktickou znalost práva

- je to souhrn právních názorů lidí o právu, ve kterém se odráží jejich vztah k právu, jeho poznání
- platí jedno právo mnoho právních vědomí => každý člověk má při pojmu právo jiný názor, znalost

2. Stát

= organizované společenství lidí žijících trvale na určitém ohraničeném území

= stát je nejuniversálnější institucí politické integrace, organizace a řízení společnosti

- hierarchicky uspořádaný suverénní mocensko-řídící subsystém politického systému

2.1. Znaky státu:

1. **státní moc, suverenita státu a státní symboly**
2. **vydávání peněz jako oběživo a výběr daní**
3. **státní území** => vychází z principu teritoriality

státní občanství => vychází z principu personality

2.2. Státní moc

- **moc výkonná** (exekutivu)
- **moc zákonodárná** (legislativu)
- **moc soudní** (judikaturu)

a) moc výkonná

= vykonavatelná státní moci

- prezident, vláda
- státní zastupitelství

b) moc zákonodárná

= zavádí zákony

1. horní komora – senát
2. dolní komora – poslanecká sněmovna

- skupina poslanců, skupina senátorů, kraj

c) moc soudní

= moc, kterou vykonává soustava soudů v ČR

- okresní soud
- krajský soud
- vrchní soud
- nejvyšší správní soud
- nejvyšší soud

- ústavní soud

2.3. Suverenita státu

=) státní moci, její nezávislost na jakékoliv jiné moci

- je to vlastnost v oblasti mezinárodních vztahů a dále ve věcech vnitřních

2.4. Státní symboly

= máme 7 státních symbolů:

1. **státní hymna**
2. **státní znak - malý a velký**
3. **státní barvy**
4. **státní pečeť**
5. **vlajka**
6. **vlajka prezidenta - standartu**

nezbytné prvky existence státu

1. státní území
2. obyvatelstvo státu, které dělíme
  - státní občany
  - cizince
  - bezdomovce (občani bez státního občanství)
3. určitá organizace toho obyvatelstva, která slouží k výkonu státní

2.5. Státní území

=) součástí státního území je třírozměrný prostor (=) jímž je nejen suchozemský povrch a vodní hladiny, ale i prostor pod povrchem země a hladinou vod a vzdušný prostor nad nimi

3. Právní řád

=) právní řád je souhrn všech právních předpisů ve státě

- je to společenský normativní systém